

TYÖASIAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 1/1998 vp

Hallituksen esitys 83. Kansainvälisen työkonferenssin hyväksymän kotityötä koskevan yleissopimuksen hyväksymisestä

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 11 päivänä helmikuuta 1998 lähettänyt työasiainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen 241/1997 vp 83. Kansainvälisen työkonferenssin hyväksymän kotityötä koskevan yleissopimuksen hyväksymisestä.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- osastopäällikkö Matti Salmenperä ja ylitarkastaja Jouni Lemola, työministeriö

- vanhempi hallitussihteeri Sirpa Kaittola, sosiaali- ja terveysministeriö
- neuvottelupäällikkö Markku Lemmetty, Akava
- puheenjohtaja Jussi Särkelä, Perhehoitoliitto
- lakimies Markus Sädevirta, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK
- varatuomari Markus Äimälä, Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto TT.

Lisäksi valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon Suomen Yrittäjiltä.

HALLITUKSEN ESITYS

Kansainvälisen työjärjestön (ILO:n) yleiskokous, Kansainvälinen työkonferenssi hyväksyi vuonna 1996 kotityötä koskevan yleissopimuksen (nro 177) sekä siihen liittyvän suosituksen (nro 184).

Yleissopimus pyrkii turvaamaan henkilöille, jotka tekevät työtä kotonaan samantasoiset oikeudet kuin muilla palkansaajilla on. Yleissopimusta täydentävä suositus sisältää yksityiskohdaisempia suosituksia aiheesta.

Suomen lainsäädäntö täyttää yleissopimuksen edellytykset. Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi yleissopimuksen nro 177. Samalla suositus nro 184 saatetaan eduskunnan tietoon otettavaksi huomioon vastaisessa lainvalmistelutyössä siltä osin kuin sitä pidetään taroituksenmukaisena.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valio-

kunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esityksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin.

Perhe- ja omaishoitajien oikeudellinen asema

Kotityötä koskevan yleissopimuksen soveltamisala määritellään kotityökäsitteen avulla. Suomalaisessa työlainsäädännössä ei määritellä kotityötä ja hallituksen esityksessä yleissopimuksen soveltamisala rajataan työsuhteessa kotityötä tekeviin työntekijöihin.

Perhe- ja omaishoitajat, joista säädetään perhehoitajalaissa (312/1992) ja sosiaalihuoltolaissa (710/1982), eivät ole työsopimuslain 1 §:n mukaisessa työsopimussuhteessa, vaan toimeksiantosopimussuhteessa kuntaan tai kuntaliittoon. Perhe- ja omaishoito poikkeaa lähtökohdiltaan ja luonteeltaan tavanomaisessa työsuhteessa tehdystä työstä. Perhe- ja omaishoito mahdollistaa huolenpitoa ja hoitoa tarvitsevien henkilöiden asumisen ja tarpeista huolehtimisen kotona, mikä on usein heille paras ja yhteiskunnalle taloudellisin ratkaisu. Väestön ikääntymisen, hoidotarpeen lisääntymisen ja taloudellisten syiden vuoksi perhe- ja omaishoidon merkitys tulee todennäköisesti edelleen lisääntymään.

Saadun selvityksen mukaan perhe- ja omaishoitajien ja työsuhteisten työntekijöiden oikeudellisen aseman eroavuuksia ei voida pitää kaikilta osin perusteltuina tai hyväksyttävinä.

Siitä syystä valiokunta pitää tärkeänä, että perhe- ja omaishoitajien oikeudellinen asema ja yhdenvertaisuus työsuhteessa olevien työntekijöiden kanssa selvitetään ja mahdolliset epäkohdat korjataan ottaen huomioon hoitotyön ominaispiirteet sekä hoitoa tarvitsevien, hoitotyötä tekevien ja yhteiskunnan intressit.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella työasiainvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että eduskunta hyväksyy Genevessä pidetyssä Kansainvälisessä työkonferenssissa 20 päivänä kesäkuuta 1996 hyväksytyn Kansainvälisen työjärjestön yleissopimuksen nro 177, joka koskee kotityötä, ja

että Genevessä pidetyssä Kansainvälisessä työkonferenssissa 20 päivänä kesäkuuta 1996 hyväksytty Kansainvälisen työjärjestön suositus nro 184, joka koskee kotityötä, otetaan huomioon tulevassa lainsäädäntötyössä sikäli kuin se on tarkoituksenmukaista ja mahdollista.

Helsingissä 3 päivänä maaliskuuta 1998

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Reijo Lindroos /sd
vpj. Armas Komi /kesk
jäs. Anne Huotari /vas
Kari Kantalainen /kok
Kyösti Karjula /kesk
Anne Knaapi /kok
Heikki Koskinen /kok
Pirkko Peltomo /sd

Heikki Rinne /sd
Outi Siimes /kok
Raimo Tiilikainen /r
Maija-Liisa Veteläinen /kesk
Marja-Leena Viljamaa /sd
Pertti Virtanen /evir
Jorma Vokkolainen /vas.